

Dolenjski list

Glasilno Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 16.

NOVO MESTO, 20. aprila 1951.

Izhaja tedensko

PRED NAŠIM NAJVEČJIM PRAZNIKOM

Kako se pripravljamo na počastitev 10. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte

Več političnega dela

8. aprila se je sestel v Novem mestu okrajni zbor Fronte

Tretjega zasedanja okrajnega zbora Fronte v Novem mestu se je udeležilo okrog 100 izvoljenih delegatov. Od izvršnega odbora OF Slovenije je zboru prisostvoval tov. Hočevar Franc, javni tožilec LRS in ljudski odposlanec novomeškega okraja za Ljudsko skupščino LRS.

Iz obširnega poročila sekretarja okrajnega odbora OF je razvidno delo Fronte v novomeškem okraju, precej so pa dodali poročila tudi delegati osnovnih organizacij iz vasi. Veliko večja udeležba pri volitvah v Ljudsko skupščino 18. marca kot na volitvah v okrajno skupščino je dokaz boljšega političnega dela osnovnih organizacij v pripravah za volitve.

Najboljša organizacija je v Dolenjskih Toplicah, ki si je tudi priborila prehodno zastavo okrajnega odbora OF v trajno last. Ponosni zadrugi dom, ki bo na dan proslave 27. aprila svečano izročeno svojemu namenu, je plod dela in naporov frontne organizacije. 9000 ur prostovoljnega dela so opravili frontovci Dolenjskih Toplic pri raznih delih v korist kraja v času šestmesečnega tekmovanja. VO - OF Goranja Brezovica pri St. Jerneju je tudi prejel priznanje okrajnega odbora OF. V svoje vrste je organizacija zajela že 90% vseh volivcev. Dobro je sodelovanje s KLO, vse zadeve kraja rešujejo na skupnih sestankih. Za popravilo vaške ceste so nadrobili 250 kubičnih metrov gramoza, očistili in poskropili vse sadno drevje in popravili vaški vodnjak, Kar 5000 ur prostovoljnega dela so opravili pri tem.

V KLO Zameško se je delo Fronte močno poživilo. Vse predvolilne sestanke so pripravili sami krajevni aktivisti. Mnogo dela so vložili frontovci tega kraja v popravilo vaških poti in kopanje odvodnih kanalov, pozabili pa so o tem poročati. Organizacija OF na Trški gori je v veliko pomoč tamkajšnjim KDZ. Ni sestanka ali seje Fronte, da ne bi na njej razpravljali o kmečki delovni zadruzi. Po zaslugi Fronte se je v letošnjem letu vključilo v zadrugo 6 novih članov. V svoje vrste je organizacija zajela že 82% vseh volivcev. Omeniti je treba zboljšano delo Fronte v Hinjah. Izkazali so se pri odkupu krme in pripravah za volitve. Sedaj so sklenili, da bo do konca leta pod streho zadrugi dom, katerega mislijo takoj graditi.

V Gornjih Sušicah si frontovci zelo prizadevajo, da bo zadrugi dom čimprej dokončan. Na dograditvi zadrugnega doma dela veliko tudi frontna organizacija v Žužemberku. Se cela vrsta je organizacij, ki so se izkazale pri delu, kot n. pr. organizacije v St. Jerneju, St. Petru, Uršnih selih, Zburah, Dvoru, Ajdovcu, v Smihelu pri Novem mestu, Vavti vasi, Straži in drugod.

Iz poročil in razgovora na zboru pa je tudi razvidno, s kakšnimi težavami se borijo frontne organizacije na vasi. Frontne organizacije se še vse preveč spuščajo v drobna gospodarska vprašanja, ki spadajo predvsem v delokrog krajevnega ljudskega odbora. Pri tem trpi politično delo, ki je glavna naloga OF. Razni nepravilni posegi okrajnih aktivistov mimo krajevnih organov povzročajo veliko težav in rušijo politično zavest naših ljudi. Tako je bil pred dnevi brez vsakega vzroka ali pismenega naloga aretiran in 4 dni zaprt član okrajne skupščine in ljudski inšpektor tov. Bregant Miha iz Zalove (KLO Smarješke Toplice); bajje samo zato, ker je bil navzoč pri nekem sporu vsled odzema vola. Delegati osnovnih organizacij so precej povedali o nedemokratskih načinih dela okrajnih organov na vasi.

Ljudska inšpekcija še ni razvila dela kot bi bilo potrebno. Od 165 grup LI je najbolje razumela svojo nalogo grupa v Žužemberku. Nekoliko gibljejo še grupe LI v St. Petru, Novem mestu ter Stopičah. Primer nedelavnosti je grupa v Smarjeti, kjer dnevno prihajajo pismene prijave in pritožbe na KLO, pa jih nihče ne rešuje.

Vrsta novih sklepov, ki jih je sprejel okrajni zbor Fronte, pomeni nove naloge frontnih organizacij. Predvsem je potrebno, da se frontne organizacije posvetijo v prvi vrsti političnemu delu. Gospodarske stvari spadajo v reševanje krajevnih ljudskih odborov. Fronta pa bo tista, ki bo prizadevala, nje KLO podprla, pri tem pa budno pazila na demokratično izvajanje predpisov. Fronta mora v celoti postati politična šola naših ljudi in čuvar demokratičnih pridobitev našega dosedanjega razvoja.

Iz vseh krajev se vrstijo poročila o pripravah na največji praznik našega ljudstva. Organizacije OF, pripravljalni odbori za svečane proslave, društva, šole, vse se pripravljajo, da bo letošnji 27. april mogoča manifestacija naše enotnosti, ljubezni in hvaležnosti do Osvobodilne fronte. S kresovi, povorkami, bakladami, svečanimi sejami odborov OF in slavnostnimi akademijami bomo pokazali vsemu svetu, da ni sile, ki bi nas ločila v naši edinstveni borbi za ohranitev miru in za nadaljnjo graditev socialistične domovine.

Kako bo v Žužemberku

Na predvečer bodo frontovci zavednega Žužemberka zažgali 8 kresov po vseh okoliških hribovih. Okoli ognjev se bodo zbrali in obujali spomine na tiste težke in slavne dni, ko se je porajala OF — osvoboditeljica naših narodov. Po vrnitvi od kresov bo v dvorani akademija s pestrim sporedom, na kateri bodo razdelili spomenice svojim padlim borcem. Baklada bo zaključila predvečer 27. aprila. Na sam praznik bodo obiskali grobove padlih borev, nato pa bodo nadaljevali z ljudskim veseljem.

Iz St. Jerneja pišejo

da bodo kraj okrasili z zelenjem in parolami tako, kakor doslej še ni bil nikoli okrašen. Na predvečer praznika OF bo zagorelo 6 kresov, pri vsakem pa se bodo zbrali ljudje k sporedom, ki jih prirejajo posamezne množične organizacije. Povorka z baklado bo dala tudi zunanji izraz navdušenju nad pomembnim zgodovinskim praznikom. 27. aprila bo velika proslava, na kateri bo govoril najstarejši partizan o zgodovinskem poslanstvu Fronte od njene ustanovitve do danes. Uprizorili bodo 6 prizorov, priredili zborne recitacije in druge kulturne točke. 27. aprila bo v St. Jerneju odprta nova čitalnica, popoldne pa prirejen množični izlet na Javorovico.

V Mirni peči bo 26. aprila svečana seja odbora OF. Po seji bo akademija, na kateri bodo sodelovale tudi članice AFZ, LMS in ostale organizacije. Po sodobni igri »Moštovja« bo svečan sprejem novih članov v vrste OF. Sest kresov bo gorlo na čast velikega dneva. Z obiskom grobov padlih borev bodo 27. aprila počastili spomin naših žrtev, popoldne pa bodo priredili ljudsko rajanje.

Mladinska proizvodna številka v Kanižarici

Aktiv ljudske mladine v rudniku Kanižarica je na čast tekmovanja za 10. obletnico ustanovitve OF organiziral mladinsko proizvodno številko, v kateri delajo dobri člani LMS. — Z igrice, ki so se jo naučili, pa so šli mladinci in mladinke iz rudnika gostovati v Dragatuš. Najdelavnostneje v kulturni skupini so Lidica Gros, Silva Mohorko in Angelca Zgaga. G. J.

Zadruga ekonomija v Dol. Toplicah ob pomladanski setvi

Zadruga ekonomija v Dol. Toplicah, ki ima za svojo precej veliko površino obdelovalne zemlje premalo delovne sile, ne zaostaja s pomladansko setvijo. Premalo delovne sile nadomešča traktor, ki si ga je zadruga izposodila dokler si ne oskrbi lastnega traktorja, ki hitro prevrača zemljo in jo pripravlja za setev. Vesten traktorist skrbno opravlja to delo, pomaga mu pa tudi domačin, ki se je že v tečaju izobrazil pravilno ravnanje s traktorjem. Tudi setvena dela bodo opravili s stroji.

Zadruga ekonomija, ki je že v prvem letu obstoja dosegla prav lepe uspehe kljub težkemu začetku, bo v letošnjem letu odpravila vse napake, ki jih je pri lanskem delu opazila, zato bo tudi uspeh še boljši.

Kakor ekonomija, tako hite tudi privatni posestniki z delom, da bi zaradi dolgotrajnega dežja, ki je setev zaviral, čimprej nadomestili zamujeno.

Kmetje, zadrugi!

Vložite vse sile v pravočasno izpolnitev pomladanske setve! Zasejte sleherno ped zemlje, ki ne sme ostati neobdelana!

Frontne organizacije!

Skrbite z vso resnostjo za vzajemno pomoč pri pomladanski setvi! Mladina, ne pozabi partizanskih vdov in starejših oseb, ki morda same ne bi mogle pravočasno opraviti vseh del. Nihče ne sme stati ob strani!

V Št. Petru — spomenik padlim borcem

Na predvečer praznika bo tudi v St. Petru svečana seja odbora OF in sprejem novih članov. Goreli bodo kresovi na akademiji bo nastopil pevski zbor, fizikturno društvo itd. 27. aprila bo odkrit spomenik padlim borcem, popoldne pa bodo priredili partizanski miting.

Bela krajina pozdravlja 10 zmagoslavij let OF

Zibelka partizanstva, svobodnega ozemlja in naše ljudske oblasti se prav tako kakor drugi dolenjski okraji pripravljajo na zgodovinske dneve s posebno svečanim razpoloženjem. Okrajni festival bo trajal kar teden dni. Izpopolnjen bo z bogatim kulturnim sporedom, medsebojnimi gostovanji kulturno-umetniških društev, nastopi folklorne, odkritji spomenikov padlim borcem in pod.

V Crnomlju bodo od 22. do 27. aprila gostovali Metličani z »Razvalino življenja«. z »Miklovo Zaloz« bo nastopila dramska grupa iz Gradca. Večer folklornih plesov pa bodo izvajale plesne skupine iz Crnomlja, Metlike in MKUD gimnazije v Crnomlju. 25. aprila bodo imeli glasbeni in pevski koncert orkestra ter dveh zborov iz Metlike, orkestra glasbene šole in zbora iz Crnomlja. 27. aprila bo domača dramska grupa igrala »Operacija« Mire Pucove.

V Metliki pripravljajo »Mladinski večer«, literarni večer belokranjskih književnikov, svečano akademijo, tri gostovanja in otvoritev Belokranjskega muzeja.

V Gradacu postavljajo spomenik padlim borcem — partizanom

Kamnoseško podjetje »Marmor« iz Ljubljane je pred dnevi pričelo v Gradacu v Beli krajini postavljati spomenik borcem — padlim partizanom. Spomenik je izdelan po načrtih kiparja Trpina in bo ena najlepših monumentalnih pridobitev Bele krajine. Gradski frontovci so si izvolili spomeniški odbor, čigar skrb je, s kulturnimi prireditvami v počastitev 10. obletnice OF kriti stroške za spomenik, ki bodo znašali približno pol milijona dinarjev. V ta namen se pripravljajo v Gradacu velika tombola in vrsta drugih prireditev. Republiški odbor ZB je že prispeval lepo vsoto za kritje stroškov pri postavitvi spomenika, ki bo v okras novo urejenemu gradaškemu parku, katerega bodo uredili člani množičnih organizacij s prostovoljnimi delom. Pri tej akciji jim nudi izdatno pomoč tudi uprava Deškega vzgajališča v Gradacu.

OF novomeškega okraja bo s štafeto pozdravila III. kongres

III. kongresu Osvobodilne fronte Slovenije bodo organizacije OF okraja Novo mesto poslale iskrene pozdrave s posebno frontno štafeto.

25. aprila zjutraj bodo tekle proti Novemu mestu štiri okrajne štafete iz Baze 20 na Rogu, iz Uršnih sel, Gaberja in St. Jerneja. Stafete se bodo v Novem mestu združile v skupno štafeto, ki bo 26. aprila zjutraj nadaljevala pot v Ljubljano.

Trebanjska mladina za progo Dobj — Banja Luka

Mladinski aktiv v okraju Trebnje tekmujejo med seboj, kdo bo zbral več članov za mladinsko delovno brigado. Mladinski aktiv Kriška reber je napovedal tekmovanje vsem aktivom v okraju, kdo bo vključil več mladine. Za njim noče zaostajati mladinski aktiv v St. Rupertu, ki ima v rokah prehodno zastavico. Mladinski aktiv čevljarjev iz Mokronoga bo dal v delovno brigado 5 mladincev in sicer takoj, čim bodo opravili strokovne izpite, na katere se pridno pripravljajo. Mladinski aktiv Dolnja Nemška vas je svojo obvezo že izpolnila. V.

O področnih načrtih govorijo tudi poročila iz Smarjeških Toplic, Straže, Dvora, Zagraja, Smarjete, Podturna, Podhoste in mnogih drugih krajev. Povsod bodo s kresovi, povorkami, slavnostnimi sejami odborov OF, obiski partizanskih grobov, otvoritvami zadrugnih domov in podobnim pozdravili 10. obletnico ustanovitve OF. Ze dolgo se niso organizacije OF s tako vestnostjo pripravljale na proslave kakor se pripravljajo tokrat.

Gradac, ki ima eno najdelavnostnejših frontnih organizacij na Dolenjskem, pripravljajo Miklovo Zaloz in otvoritev dvorane. 29. aprila bodo odkrili spomenik padlim borcem s sodelovanjem folklornih grup in godb na pihala.

V mnogih ostalih krajih Bele krajine pripravljajo organizacije OF, društva in šole svečane proslave, akademije, kresove in različne prireditve.

Podobne proslave pripravljajo tudi v vseh večjih krajih v okraju Trebnje in Kočevje.

Vsa Dolenjska pričakuje 27. april s prazničnim razpoloženjem. Deset slavnih let je minilo, trdno združeni stopamo k novim zmagam, čeprav v težkih pogojih. Nič pa nas ne more odvrtiti od naših ciljev. Kakor daleč, tako nas bosta tudi vnaprej varno vodila naša moč in vztrajnost; edinstvo naše politične organizacije je granitni temelj, ki kljubuje vsem viharjem.

Tito, Partija, ljudstvo, združeno v Osvobodilni fronti — to je eno. Zato pozdravlja Dolenjska zgodovinski praznik OF, strnjena in polna načrtov za nove delovne zmage.

Prostovoljno delo upokojencev v Novem mestu

V okviru nalog Sveta za obnovo in olesavo Novega mesta je tudi ureditev pešpoti za Krko (od Pugljeve ulice do železniške postaje v Bršljini). Za popravilo poti so se odločili novomeški upokojenci, ki so že začeli delati. Ne dvomimo, da bodo prevzete naloge tudi izvršili. Sklepe upokojencev je treba tem prirsrečneje pozdraviti, saj so med njimi sami taki, ki so si že zaslužili počitek. Na vsak način pa hočejo prispevati svoj delež pri obnovi mesta in s tem znova dokazati, da so hvaležni ljudski oblasti in naši skupnosti za vse, kar je nova zakonodaja prinesla upokojencem.

Z ureditvijo pešpoti za Krko bo mesečnom zelo ustrezno. Potrebno bi bilo le še, da bi se MLO dogovoril z železniško direkcijo za zgraditev primernega predora pod progo pri postaji. Potniki bi tako lahko prihajali in odhajali s postaje po prijazni poti ob Krki, s čimer bi se umaknili prahu, blatu in glavni cesti iz Bršljina v mesto.

Obvestilo

Obveščamo prebivalstvo Novega mesta, da bodo v soboto, 21. aprila 1951 od 7. do 20. ure vaje protiletalske zaščite. Preizkušene bodo signalne sirene. Pri vajah bo sodelovalo tudi letalstvo.

Opozarjamo prebivalstvo Novega mesta, da točno izpolnjuje vsa navodila protiletalske zaščite in vodij hišnih odborov PLZ.

Poverjenstvo za notranje zadeve pri OLO Novo mesto

»Mamica, kupi mi igračko!«
Svetle očke zastrmijo v veliko izložbo, mali nosček se radovedno pritiska na hladno šipo, ročice pa se iztezajo po petelinčku, konjičku, zajčku, pikapolonci ali pa bi radi potipale avtomobilček, traktor, vlak, voziček in dolgo vrsto drugih lepo pisanih igračk, ki se same ponujajo. Večji otroci se ozirajo v izložbe z drugačnimi zahtevami, ta bi rad skiro, oni šah, domino, keglje ali pa pestre sestavljanke, ki silijo domisljivo k zidanju, razstavljanju in zopet k novim načrtom.

Igračke. Kdo se jih ne spominja, kadar opazuje resno delo naših malčkov? Morda so bile skromne — košček lesa, žoga iz cunj, lopatica za obračanje zemlje, vendar pa so nas razveseljevale in vzgajale. Danes so tu, di igračke v načrtnem delu naše vedno širše proizvodnje.

O novomeški tovarni igrač vemo prav malo. V naši sredi živijo »igračkarji« — ime je poštvovalnim delavcem in delavcem lahko samo v čast! — pa vendar jih ne poznamo. Pač — meščani smo se dolge mesece pogovarjali o tem delovnem kolektivu, kadar smo se jezili nad njihovim velikim, pravzaprav preglasnim zračnikom, ki je spravljaj sosedo tovarne že skoraj v obup. Ko so v zračnik namestili manjši motor, so utihnile tudi naše govornice o tovarni.

Rad bi zvedel o izdelovanju igrač kaj več. Stopil sem do prijaznega direktorja Janeza Strgovskega in ga prosil, naj pove bralcem Dolenjskega lista, zakaj je novomeška tovarna igrač dobila preteklo soboto republiško zastavo, naslov zaslužnega kolektiva lesne stroke in denarno nagrado.

»Poglejva najprej nekaj števil! Lani smo izpolnili letni plan že 12. decembra. Ni bil majhen; poleg tega smo tik pred koncem leta dobili nujno izvenplansko nalogo za izdelavo večje količine vrtnih stolov za inozemstvo. Obe nalogi sta bili pravočasno izvršeni. Izdelkov smo imeli na koncu leta za 11% manj kakor bi jih bili lahko imeli, dohodkov pa smo dosegli 7,5% čez predvideni plan. — Delavski svet in upravni odbor sta od jeseni dalje krepko posegla v proizvodnjo. Disciplinirani se je dvignila — brez tega lanskim nalog ne bi izpolnili. V letu 1949 je imela tovarna 532 izgubljenih dni zaradi neopravičenih izostankov, lani samo še 168. Od julija do septembra smo imeli lani mesečno po 170 do 200 izostankov zaradi bolezni nad 3 dni, v novembru in decembru samo še po 70 — za več kot polovico manj. »Pa letos?«

»Tromesečni plan je dosežen v celoti — po vrednosti s 100,2%, količinsko s 101,26%. Dosegli smo ga 29. marca.«
Cemu bi še spraševal o številkah. Zaprtil sem direktorja, naj mi pokaže proizvodno pot igračke — od deske do pisanega konjička.

Zavila sva v delavnice. V strojnem oddelku tovarne je stiska. Tu režejo debele deske v primerne kose, stroji jih zgadijo, visokoturni rezkerji jim dajo prve surove oblike. Rezkalni pododdelek je zavil v prah. Nad enim strojem je že urejena naprava za odvajanje prahu, da delavci ob stroju manj trpijo. Na dvorišču sva videla priprave, ki čakajo na montažo. V načrtu imajo še marsikatero izboljšanje, teže pa je letos z investicijami.

Brusilni bobni in tekoči trakovi v sosednjih prostorih zbrusijo igračke, da so gladke kakor bi bile iz kovine. V lužinskih kadeh dobijo nekateri deli igračk osnovno rdečo, rumeno ali drugačno barvo.

V mehanični delavnici na dvorišču sem zagledal model otroškega športnega vozička. Prav nič ni bil podoben igrački, pač pa čisto pravemu vozičku, po kakršnem že dolgo hrepenijo mamice.

»Ta je prvi; letos jih bomo izdelali več tisoč in še prav poceni bodo!« mi je smehljaje pojasnil direktor Strgovšek. Ličen izdelok bo v ponos novomeških »igračkarjem«, ki poznajo želje naših družin.

V strgarskem oddelku stoji za polavtomatskimi stroji žene in dekleta. Večkratna udarnica Pavla Vodnik je pravkar stružila osi za samokolnice. V nekaj sekundah je z noži na stružnikih spretno izoblikovala iz kosa bukovine malo os. Soseda zraven nje izdeluje koleške vse vrste, druga kroglice za računalna. Pod nožem priučnega delavca mladega fanta, je v sosednjem prostoru padal na mizo šahovski kmet za kmetom — krasen, okusen izdelek. Sani novomeške tovarne so med najlepšimi v državi.

V nadstropju nad strugarji je montažni, sestavljalni oddelki. Iz posameznih kosov rastejo tu vozički, skiroji, računalna, igračke

dobivajo kolesa. Do 1000 vozičkov sestavijo v 8 urah spretno roke delavk. 80% delovnih mest imajo žene in dekleta, ki so se v zadnjih letih priučile najzahtevnejših strojnih del.

Barvni oddelki je v najvišjem nadstropju. Tu dobijo igračke »obleko«, preden jih pošljejo v skladišče, od tam pa po celi državi. Močan duh po acetonu udarja v nosnice. V tem oddelku je bil postavljen tudi stroj, ki je silil veliki zračnik k tuljenju; zdaj imajo manjšega, pa tudi tega bodo kmalu preuredili. V barvarnici je najtežje delo, zato mora biti zrak tu čimbolj čist.

Se v modelno sobo sva zavila z direktorjem. Lani je tovarna dala v promet 8 novih igračk, letos jih bo izdelala še 9: avtobus, cestni valjar, traktor, osebni vlak, most, sestavljanke »triglators«, Hopla, trikolo in športni avtomobil. Komisija za oceno igrač pri ministrstvu za prosveto je vse modele novih igračk odobrila kot vzgojne in jih priporočila kupcem.

Premalo je prostora, da bi zapisal vse, kar sem videl v tovarni igrač. Se bi bilo treba marsikaj povedati o krožku ljudske tehnike v tovarni, ki vzgaja nove strokovnjake, pa o udarnikih in udarnicah, o članih upravnega odbora in delavskega sveta, skratka o vseh, ki so se lani trudili, da je podjetje v soboto dobilo republiško prehodno zastavo lesne stroke. Direktor tudi ni skrival šibkih točk, ki so še v tovarni. Plan raste, število delavcev in nameščenecv pada. Vedno boljše delajo, tako mi je pojasnil — v tem pa je tudi glavni vzrok, da je plan dosežen.

V vrsti podjetij in tovarn, ki z uspehom gradijo naše gospodarstvo, so tudi novomeški »igračkarji«. Upravičeno so lahko ponosni na častno priznanje republike. M.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Kmetovalci — sejte čimveč industrijskih rastlin!

Industrijske rastline — zlasti oljna repica, sončnice in buče si z uspehom utirajo pot tudi na Dolenjskem. Kmetovalci so spoznali veliko korist, ki jo imajo pri pridelovanju oljnih rastlin, ker prejmejo po ugodnih pogojih olje in oljne tropine.

V okraju Novo mesto kmetovalci v pretekli jeseni niso posejali toliko oljne repice in ozimnega lanu, za kolikor so sklenili pogodbo. Razumljivo je, da mora biti podpisana pogodba izvršena, v nasprotnem primeru bo Glavna direkcija živilske industrije v jeseni zahtevala namesto oljnih semen mast. Vsem kmetovalcem, ki niso posejali površin z oljnimi rastlinami, za katere so podpisali pogodbo, je dana možnost, da zamujeno popravijo s setvijo jarega lanu, sončnic in

buč. V kolikor niso posejali jarega lanu lahko pogodbeno količino semena lanu ali oljne repice nadoknadijo tako, da bodo posejali sončnice; namesto oljne repice in lanu bodo oddali sončnice ali pa buče. Radi tega naj takoj podpisajo pri KZ nove pogodbe, KZ bo pa podpisano pogodbo za oddajo oljne repice ali lanu razveljavila.

Sončnice uspevajo povsod in za to ni ovir, da kmetovalci ne bi bili v stanju posejati takšnih površin s sončnicami ali bučami kot so se pogodbeno zavezali. Vsak kmetovalec ima sedaj še čas, da zamujeno popravi, da v jeseni ne bo zamere in nepotrebnih kritike z izgovori.

Več sončnic!

Najlažje nadoknadimo premalo posejane površine oljnih industrijskih rastlin s setvijo sončnic. Sončnic je po naših poljih vsako leto več, vendar kmetovalci nimajo dobrega semena. Pridelki pa zavisi kakor pri ostalih rastlinah od kakovosti semena. Zaradi čim večjega pridelka sončnic je Glavna direkcija živilske industrije preskrbela kakovostno seme **besarabskih sončnic**. Besarabska sončnica prej dozori, je nižje rasti, manj izčrpa zemljo, ne dela zalistnih pogankov, seme ima tanjšo luščino in mnogo debelejša jedrca. Zaradi tega bodo tudi pridelovalci pri oddaji semena besarabskih sončnic prejeli za vsakih oddanih 100 kg semena po 1 kg več olja kot pa za domače sončnice.

Zaradi velikih koristi, ki jih imamo s setvijo semena besarabske sončnice, naj vsi kmetovalci obvezno zamenjajo seme sončnic z besarabskimi sončnicami. Kmetijske zadruge bodo prejele dovolj semena; dolžnost kmetovalcev je, da seme takoj zamenjajo, kdor pa letos prvič sadi sončnice bo lahko prejel seme proti plačilu.

Generalna direkcija za živilsko industrijo je za odkup oljnic letine 1951 določila naslednje ugodnosti:

- Za 100 kg semena sončnic besarabske vrste 10 kg jedilnega olja in 15 kg tropin.
- Za 100 kg semena sončnic domače vrste 9 kg jedilnega olja in 15 kg tropin.
- Za 100 kg semena bučnic 16 kg jedilnega olja in 10 kg tropin.
- Za 100 kg semena oljne repice 8 kg jedilnega olja in 15 kg tropin.
- Za 100 kg lanenega semena 8 kg jedilnega olja in 15 kg tropin.

Ti pogoji veljajo za pridelovalce, ki so sklenili pogodbo o oddaji pridelka. Pridelovalci, ki pogodbo ne bi podpisali, pa bodo prejeli po 2 kg olja manj kod pogodbeniki. Sklepanje pogodb, bo zaključeno 28. aprila 1951. Da ne bi bili kmetovalci prikrajšani, naj takoj sklenejo pogodbe, če jih še niso. Kjer dobro uspevajo buče, je v interesu kmetovalcev, da sade čim več buč, ki se zelo koristno uporabljajo tudi za prehrano prašičev. Buče, posajene kot vmesna kultura, ne znižujejo pridelka glavne rastline, potrebujejo pa gnojeno zemljo in dovolj vlage.

V letošnjem letu se uvaja povsod pridelovanje **industrijskega sirka**. Industrijski serek je poznan že skoraj vsem kmetovalcem, vendar je bil slabe kakovosti, ker kmetovalci nimajo dobrega semena. Kmetijske zadruge so v zadnjem času sklepale pogodbe

O delu in nalogah splošnih kmetijskih zadrug

Za pretežno večino naših splošnih kmetijskih zadrug drži, da niso dosedaj izpolnile naloge, ki bi jo morale. Vse preveč so se oprjele samo trgovine, bolj točno razdeljevanja blaga, ki jim ga je po razdelilniku dobavilo trgovsko podjetje OZKZ. Le malo zadrug se je spustilo v druge gospodarske dejavnosti kot v obrtne odseke, zadrugne ekonomije, živinorejske, sadjarske, vrtnarske ter vinogradniške odseke itd. Nič ni čudnega zato, da so nekatere zadruge s takim ozkim delovanjem prišle v denarne težave. Poglejmo nekaj primerov iz delovanja splošnih kmetijskih zadrug v novomeškem okraju.

Od 41 kmetijskih zadrug je na koncu leta dve tretjini izkazalo precej izgube, ena tretjina zadrug pa je imela precej dobička. Poglejmo, kaj je povzročilo izgubo v enih zadrugah in kako so delale zadruge, ki so izkazale dobiček.

Upravni odbori zadrug, ki izkazujejo izgubo, kažejo isto samo v trgovini (drugih dejavnosti pri takih zadrugah niso niti imeli). Za vzrok navajajo premajhne količine blaga, ki so ga prejeli po razdelilniku, prenizek rabat (zaslužek), preveč zaposlenega kadra, razno dirigiranje od zgoraj itd. Res je, da po prejšnjem načinu trgovanja niso imele zadrug prave možnosti ustvarjanja dohodkov v trgovini. Res je pa tudi, da je večina upravnih odborov in poslovodij samo čakala na dobave iz centra, da se pa sami niso brigali za možnost razširitve trgovine na druge vire kot so odkup zdravilnih zelišč in prostih viškov. Drži tudi, da je bilo po smernicah iz OZKZ v večini zadrug preveč kadra, toda če bi zadruga razširila svoje delovanje na ostale gospodarske panoge, kar bi bila njena dolžnost, potem bi lahko tudi odvisni kader zaposlila na drugih delih.

Večina zadrug se pritožuje, da nima dovolj obratnih sredstev. V letu 1949 in 1950 je bilo ustanovljenih 32 denarnih odsekov, toda dejansko jih je poslovalo le 16 in še to zelo skromno. In vendar je prav tu največja možnost, da si zadruga pridobi več obratnih sredstev, iz katerih bi lahko potem tudi nudila pomoč svojim članom v obliki kreditov.

Več lastne pobude

Kako ozko je bilo delovanje KZ v letu 1950, je razvidno iz tega, da je 41 KZ imelo komaj 12 zadrugnih ekonomij, 9 obrtnih odsekov in 10 lesnih odsekov. Zanimivo je, da so bili zlasti lesni odseki tisti, ki so krili izgube zadrug iz drugih panog (razen v St. Jernejju, kjer je bil tudi lesni odsek pasiven). Od 12 zadrugnih ekonomij jih je »živih« pravzaprav le 11, kajti ZE na Karteljevem je le bolj na papirju. Večina ZE je imela v letu 1950 kljub suši in raznim pomanjkljivostim dober uspeh.

Da se da tudi s samo trgovino doseči dobiček, je pokazala zadruga v Stopičah. Organizirali so odkup zdravilnih zelišč in dosegli res lepe uspehe. S takim načinom trgovanja so tudi vse KZ v Suhi krajini imele dobiček. Nasprotno pa je KZ Prekopa izkazala največ izgube, čeprav je v gospodarsko najbolj močnem sektorju. Med zadrugami, ki so se do sedaj dobro izkazale posebno glede širše dejavnosti, so KZ Skočjan, Straža in St. Jernej.

Nov način trgovanja daje splošnim kmetijskim zadrugam možnost, da se uveljavijo kot edini trgovsko - posredovalni organ na vasi. Včasih so bile KZ v pogledu trgovine prikrajšane na račun poslovalnic okrajnega magazina. Tega sedaj ne bo več. V zadrugah bo zaposlenih toliko ljudi, kolikor bo smatral upravni odbor, da jih je potrebnih in nič več. Če bodo upravni odbori in poslovodje zadrug dovolj iznajdljivi, bodo z lahkoto dosegli, da se bo ves odkup poljskih pridelkov — tako obvezne oddaje kot prostih viškov — izvrševal edinole preko kmetijske zadruge.

Trgovina pa ne sme biti edino ali glavno delo KZ. Ustanavljanje raznih obrtnih, semenskih, živinorejskih, sadjarskih, strojnih in drugih odsekov mora biti glavna skrb tako upravnega odbora kot vseh zadrugnikov. Zlasti važni so za Dolenjsko živinorejski odseki. Ti se morajo tako okrepiti, da bo v bodoče ves odkup živine za zakol šel preko ali s sodelovanjem odsekov. Ne sme se več dogajati, da bi šla pod nož plemenska živina, katere je tako močno primanjkuje. Poverjenost za kmetijstvo pri OLO bo nudilo vso pomoč živinorejskim odsekom pri zaščiti in vzreji plemenske živine, za kar so že predvideni potrebni krediti. (p)

Na ta dan je bila leta 1948 ustanovljena Svetovna zdravstvena organizacija z namenom, da združi vse narode v skupni borbi proti boleznim, v prizadevanju za varstvo in ohranitev zdravja ljudi in za napredek zdravstvene službe vseh dežel. Sedež te organizacije je v Ženevi, združuje pa 74 držav. Tudi FLRJ je članica te mednarodne organizacije.

Ob priliki mednarodnega praznovanja dneva zdravstva moramo pomisliti na napore človeštva za ohranitev zdravja. Pri tem sodelujejo vse države. Da bi bila omogočena ta plemenita borba vsem deželam, so ustanovili pri Organizaciji združenih narodov mednarodno zdravstveno organizacijo, v katero dajejo prispevke po svojih močeh vse države — članice. Za to dobo pomoč v hrani, denarju, zdravilih itd. najbolj prizadeta in zaostale države.

Podpredsednik Svetovne zdravstvene organizacije je dr. Andrija Stampar, predsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, znan že pred drugo svetovno vojno kot mednarodni zdravstveni delavec. Tako je n. pr. na Kitajskem organiziral zdravstveno službo.

Članice OZN prispevajo svoje deleže v denarju, materialu, naravi, zdravilih itd. v UNICEF, t. j. mednarodni fond za pomoč otrokom. Iz tega fonda dobivajo vse potrebne države, med njimi tudi FLRJ, pomoč za otroke v obliki hrane, zdravil, avtomobilov za zdravstveno službo, za zaščito matere in otroka, opreme za otroške poslovalnice in otroške bolnice. Ta pomoč se deli brezplačno, prednost imajo ekonomsko in socialno ogroženi otroci.

Organizacija CARRE dela na osnovi prostovoljnih prispevkov Američanov, članov te organizacije. Od te organizacije je predvideno pri nas po 90 dkg mleka v prahu, 45 dkg maščob in ista količina jajc v prahu na osebo. Dobilj bodo to socialno ogroženi, t. j. bolniki in materialno potrebni. Tuberkulozni bolniki, ki niso v zajamčeni preskrbi bodo dobili sladkor, prav tako starčki nad 70 let. CARRE daje tudi bolnikom v bolnici. Pri delitvi sodeluje AFZ.

Oglejmo si v kratkem skrb za matere in otroka pri nas.

Pred kratkim je izšla uredba o obveznem pregledu nosečnic v IV. in VII. mesecu z odvzemanjem krvi. To je važno, da se pravočasno odkrijejo bolezni, ki imajo za posledico mrtvorojene ali bolne otroke, kakor tudi, da se starši pravočasno ozdravijo. Dalje naj vse socialno zavarovane obvezno izrabijo 3 tedne izrednega dopusta že pred porodom.

Vsi porodj v bolnicah so brezplačni za vse. Materinski domovi pa nudijo ženam mir in počitek pred porodom, zdravstvene nasvete in zdravniški nadzor. V našem okraju je še mnogo porodov brez strokovne pomoči, tudi brez babic, kar tudi zvišuje smrtnost otrok. Socialni zavarovalci dobe za vsakega otroka opremo za dojenčke in sicer po 2000 denarnih bonov, doječa mati pa denarno pomoč 600 din do 6. meseca dojenja.

Od 3. otroka dalje se dajejo nagrade po 1000 din za vsakega otroka t. j. za tretjega otroka 3000 din, za četrtega 4000 din itd. do 10.000 din.

Delitev dušk se bo odslej vršila le po otroških posvetovalnicah, toda le takrat, če bo mati nosila otroke na redne zdravstvene preglede.

Glede smrtnosti otrok je novomeški okraj med najslabšimi v Sloveniji, čeprav nismo med najrevnejšimi. Krivda je v glavnem v temle:

1. nosečnica predolgo dela. Posledice: težak porod, novorojenčki teh mater umirajo za življenjsko slabostjo, možganskim krvavitvami, rahitisom in obolenji na dihalih.
2. nepravilna prehrana dojenčkov. Posledica: premajhna odpornost novorojenčka oz. dojenčka. Zato naj ima vsaka hiša na deželi zelenjadni vrtiček (ohišnico), tako da bo pri hiši vedno dovolj zelenjave tako za otroke kakor za odrasle.

V soboto 7. in nedeljo 8. aprila so imeli zdravstveni delavci v naših okrajih predavanja o mednarodnem pomenu dneva zdravstva. Prebivalstvo so seznanili s pomenom tega dne in govorili o zaščiti matere in otrok.

Dr. Dušan Hrovat

za pridelovanje sirka, ki ga rabi naša metalarska industrija. Glavna direkcija živilske industrije bo potrebovala tudi kakovostno seme, ki ga bodo kmetovalci lahko prejeli pri KZ, ker ga je dovolj na razpolago. Kmetovalci, ki še niso podpisali pogodb, naj jih takoj podpisajo pri svoji KZ. Sirkovo slamo bodo odkupovale zadruge po ugodnih cenah in sicer po kakovosti od 45 din navzdol za kilogram.

Kmetovalci ki so podpisali pogodbe za pridelovanje industrijskih rastlin so prejeli pri kmetijskih zadrugah tudi umetna gnojila in sicer za 1 ha lanu ali repice po 100 kg, za 1000 kg sončnic ali buč pa po 200 kg umetnih gnojil. Tudi za serek so prejeli ali bodo še prejeli za 1000 kg slame po 100 kg gnojil. Pridelovanje sirka je enostavno in ga lahko sadite v čisti kulturi ali med koruzo in ob robeh njiv. O. V.

4. aprila 1951 je umrl v Novem mestu profesor v pokloju Janko Krajec. Z njim je legel v grob zadnji potomec zaslužne novomeške družine Krajec, ki je mnogo pomenila v kulturnem življenju

Novega mesta. Pokojnikov oče je bil namreč znani tiskar in založnik, ki je založil »Dolenjske novice«, »Narodno biblioteko«, »Tisoč in eno noč«, »Krištofa Smida«, Cast vojvodine Kranjske in mnogo drugih knjig.

Janko Krajec je bil rojen 21. junija 1883 v Novem mestu. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v rojstnem kraju, nekaj razredov gimnazije je dovršil v Celju, po maturi v Novem mestu je študiral filozofijo na Dunaju, kjer se je usposobil za učenje nemščine in latinščine. Služboval je v Kranju, Idriji, Ljubljani ter leta 1919—1946 v Novem mestu.

Njegovi učenci ga bodo ohranili v spominu kot dobrega in plemenitega vzgojitelja. Zlasti bodo ostale nepozabne tiste ure, v katerih je posegal izven svojega predmeta v še druga področja, pa bodisi v matematiko, fiziko, zgodovino ali umetnost. V takih urah smo zlasti občutili njegovo ogromno znanje in razgledanost.

Kot pedagog je mnogo prostega časa porabil za izvenšolsko vzgojo mladine. Saj je

bil dolgo vrsto let nadzornik dijaškega naprednega društva Prosveta, ki je vključevalo vse napredne dijake. Vedel je, da so se v Prosveti zbirali zlasti zadnja leta pred vojno levčarski dijaki, toda znal je molčati, dasiravno bi to lahko imelo zanj neugodne posledice. Podpiral je Podporno dijaško društvo, nenadomestljiv pa je bil pri Dijaški kuhinji. Njegova vsebinska ljubezen do mladine se je pokazala predvsem v tem, da ni ločil med gimnazijsko in vajeniško mladino, zakaj bil je med ustanovitelji obrtne šole v Novem mestu.

Poleg vsega tega je sodeloval pri vseh novomeških naprednih društvih in ustanovah. Pri Sokolu je zavzemal najbolj različne funkcije — od gospodarja do prosvetarja. Vsa leta je bil tehnični vodja sokolske gledališke družine. Pred leti je aktivno sodeloval pri orkestru, kjer je igral drugo violino. Pri Glasbeni matici je bil vrsto let v odboru, pri Narodni čitalnici pa predsednik.

Profesor Krajec je bil velik bibliofil in zbiratelj kulturno-zgodovinskih predmetov. Ohranil nam je korespondenco nekaterih slovenskih pisateljev in marsikateri predmet, važen za Novo mesto. Vse take predmete pa ni ljubosumno čuval, pač pa jih je ob raznih primernih prilikah odstopal študijski knjižnici.

V Novem mestu bo ostal njegov spomin živ, trajen pa v ustanovah, ki njegove predmete hranijo. Slava njegovemu spominu!

K. B.

Pokrajinsko tekmovanje pevskih zborov, recitatorjev in instrumentalnih skupin

8. aprila je bilo v Novem mestu pokrajinsko tekmovanje. Resnici na ljubo pa to tekmovanje ne moremo imenovati pokrajinsko, ker se okraji Grosuplje, Trebnje in Kočevje tekmovanja niti po predstavnikih ljudske prosvete niso udeležili. Tudi črno-majškemu in novomeškemu okraju ni uspelo pritegniti podeželja, tako da je prireditev izvenela kot medmestno tekmovanje. Tekmovanje bi bilo pokrajinsko, če bi se priredilo in pripravilo mesec prej. Ljudje, ki nastopajo, so že nekaj tednov močno zaposleni in se niso udeleževali vaj tako kot bi bilo potrebno.

Ni čudno, da je okrajni odbor LP v Novem mestu imel velike preglavice pri sestavljanju programa. Predvideval je zbere, ki so nekaj dni pred tekmovanjem odpovedali sodelovanje. Vsa pohvala gre Crnomlju, ki je poslal na tekmovanje 83 članov; tudi Novomeščani so se odzvali v lepem številu.

Namen tega tekmovanja je bil, da se v plemeniti preizkušnji poiščejo najboljši pi-

nirski, mladinski in ostali zbori, najboljši recitatorji, folkloristi in najboljši orkestri. Nastope bi ocenila Republiška ocenjevalna komisija in podala kritiko o njihovi vrednosti. Nastop je bil določen za 10. uro dopoldne. Zaradi okvare avtomobila, ki ga je imela komisija, smo čakali do 11. ure in potem po soglasnosti vseh vodij začeli s predvajanjem. Novomeški pionirji, mladinci iz Crnomlja in Novoga mesta so že odpeli, ko je prišla komisija. Zal, da niso mogli oceniti teh zborov, ker so res lepo zapeli. Posebno moramo pohvaliti novomeški zbor učiteljska, ki je prav dobro zapel težje komponirane pesmi. Prav bi bilo, da prideta iz Ljubljane vsaj dva ocenjevalca in naknadno ocenita oba mladinska zbora.

Kritike novomeškega moškega zbora nismo podajali; pripomnil bi le, da naj se drugič za vse nastope temeljito pripravi. Svoje redke vrste naj pomnoži in da vzgled ostalim pevskim zborom v okraju kajti opazamo, da se drugi ravnaajo po njih.

Umetnost recitiranja je pri naših ljudeh podcenjevana in nimajo pravega odnosa do tega. Kdor je poslušal številne recitacije, je moral postati navdušen nad lepim in dobrim prednašanjem recitacij. V instrumentalni skupini so nastopili harmonikarski orkester iz Crnomlja, ki je bil pred nedavnim ustanovljen in dobil 55 odstotno oceno, mladinski orkester iz Novoga mesta, ki je dobil oceno 65,33 odstotkov ter orkester SKUD »Dušan Jereb«. Orkester SKUD je zadnje čase zelo dvignil kvaliteto. Na nastopu je to še enkrat potrdil, saj je bil ocenjen z 82 odstotki.

Pestre belokranjske noše in ljudski plesi so bili navdušeno sprejeti in so želi veliko odobravanje. Tudi novomeški folkloristi naj začno z vajami!

Tekmovanje je prineslo vsem udeležencem bogate izkušnje in dalo napotila za na-

O delu šmihelskega kulturno umetniškega društva Dolenjski list doslej še ni pisal. Da so požrtvovalni in delavni, smo lahko brali na lepkih, ki so jih razobešali tudi v Novem mestu. Tako so pred kratkim igrali Lipahov Glavni dobitek, za njim pa Dickensovega Cvrčka za pečjo. Z igrami niso ostajali samo doma, temveč so radi zavili v sosednje vasi; s Cvrčkom za pečjo so gostovali tudi v Crnomlju. V preteklem tednu pa so že drugič igrali domače delo »V Šmihelu jaz hišico imam«.

Odrski komad, ki ima v sebi sestavne dele burke, tu in tam pa skuša zahajati tudi v spevoigro, je napisal Metod Podbevšek. Avtor je v igrici, ki je bila napisana hitro in površno, orisal dogodke, ki so se dogajali v Šmihelu in v okolici pred kakšnimi 15—20 leti. Ni se držal samo Šmihela, saj sega v risanju nekaterih tipov celo do Zajca na veliki cesti čez Gorjance pa tja do »Rožembergerjevega ječmena« tik za vasjo. Kaj je hotel dati Podbevšek gledalcem? Sam pravi, da zabavo in smeh. Tridejanka se razvija na odru pred vratmi gostilničarja Trebuha in v njegovi gostilni. Vsebinsko lahko označimo v dveh, treh stavkih: hči bogatega gostilničarja ljubi očetovega hlapca, bogata vdova se je zagledala v hlapca svojega sosedu, muzikant snubi gostilničarjevo dekle, Trebuhek, bogati Janez in amerikanec Kumernik pa mešetarijo za vdovo in Janezovo hčer Polono. Po raznih zmešnjavah se končno trije pari najdejo — sreča je tu, hlapca bosta morda celo dediča bogatije...

Razumljivo je, da s tako, že neštetokrat obdelano snovjo ljubezni med bogato hčerko in revnim hlapcem Podbevšek ni mogel povedati kaj novega, niti ni prepričljiv z dvomljivim, čeprav odsko srečno zaključenim koncem. Ljudje se ob gledanju igrice resda nasmejijo, njihov smeh pa velja v pretežni meri gostilniškim kvantom, ki jih stresa iz rokavov družica bogatih kmetov in gostilničarja. Napačno bi bilo odrekati avtorju dobro voljo, podati ljudem nekaj zabavnega, domačega. V primerih, ko mešetari Trebuhek za vdovo, hkrati pa za travnik, pa tudi na drugih mestih, kjer se dejanje zapleta, ne manjka duhovitih scen in dobrih prijemov, ki dajejo slutiti, da bi avtor lahko napisal precej boljše delo, če bi pustil stvar dozoreti, ali pa, če bi vsaj temeljito obdelal pred prvimi nastopom. Snov bi bila primerna tudi za spevoigro, posebno še, če bi ji avtor dal malo drugačno okolje in poskrbel za trdnjšo vsebinsko hrbenico.

Igralci iz Šmihela so vložili v igro veliko truda. Zavedajo se, da bodo le s trdim delom napredovali. Imajo vse pogoje, da se razvijejo v močno igralsko družino, ki pa je zdaj šele na začetku svoje poti.

Trebuhek (Metod Podbevšek, hkrati režiser in avtor komada) je ustvaril na odru dograjen lik, v katerega je vložil veliko svojih igralskih sposobnosti. Janezov (Pavel Zagar) je igral dobro in je zadel značaj kmetiča, ki ga suče premetepi Trebuhek. Kumernik (Bogdan Sitar) svoji vlogi ni bil dorasel; oder mu je še nov, ovira pa ga

daljnje delo. Med razgovori so zastopniki društva drug drugega povabili na gostovanje, kar bo še bolj zblížalo in utrdilo odnose med društvi. Novomeško občinstvo pa naj bi poleg kina in orkestralnih prireditev obiskovalo prav tako tudi pevske koncerte; doslej jih je žal odklanjalo.

Ringo

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kăpucinski trg 3. — Telefon uredništva št. 127. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90322-1. — Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

tudi šibak govorni organ. Zelo dobro je igral muzikant, ki je govoril enoten šentjernejški dialekt, dočim so nekateri igralci le preradi mešali knjižni jezik z domačo govorico in celo z nelepimi germanizmi. Hlapec France (Ludvik Saje) je bil boljši od Jožeta (Milana Hrastarja), čeprav sta oba le prerada samo »igrala«, premla pa živila na odru. Anžona je dobro podal Ivan Hrastar. Od ženskih vlog je bila dorasla igra vdova Ančka, ki jo je igrala Ema Vidic; igralka razpolaga s spretnim in zanesljivim nastopom. Pri Marjanci (Anici Burgar) je motilo menjavanje izgovora. Mica (Sonja Vidic), Polona (Jelka Zajc) in Anžonka (Anj Saje) so se potrudile, da bi svoje vloge odigrale kar najbolje, pozna pa se jim začetništvo, vendar pa tudi obetajoči talent, ki čaka režiserjeve roke v naslednjih delih. — Glasbeni vložki so bili primerni z izjemo zadnjega, ki ne spada v okvir igrice »V Šmihelu jaz hišico imam«.

Pričakujemo lahko upravičeno, da bodo šmihelski igralci kmalu dokazali z novimi deli svojo pripravljenost, resno služiti lepi gledališki umetnosti.

—k.

„Vdova Rošlinka“ na belokranjskih odrih

Igralska družina v Strekljencu pri Sečmici je v režiji tov. Mámice Tajčanove, šolske upravitelje v Strekljencu, naštudirala veseloigro v treh dejanjih »Vdova Rošlinka«, uspelo dramatsko delo pisatelja Cvetka Golarja. Veseloigra je v nedeljo 1. aprila bila prvič uprizorjena na odru gasilske doma v Strekljencu, prizadevni igralci pa so igro ponovili 8. aprila popoldne tudi v Podzemlju. Obakrat je bila igra uprizorjena pred nabito polno dvorano, kar samo dokazuje, da si Belokranjci žele takih vedrih predstav, ki nudijo poleg vzgojnih trenutkov tudi obilo pristranskega smeha in vesele sproščenosti.

Igra »Vdova Rošlinka« bo v prihodnjih nedeljah z gostovanjem štrekljevske igralske družine prikazana tudi še na nekaterih drugih odrih v Beli krajini. Igralci so po večini sami začetniki, toda veselje do kulturnega udejstvovanja jih je usposobil da so z odlično naštudirano igro tako v Strekljencu kakor tudi v Podzemlju želi zasluženo priznanje hvaležnih gledalcev, ki si takih predstav še žele.

Podzemeljska igralska družina, ki študira Lipahovo komedijo »Glavni dobitke«, obljublja, da bo Strekljevcem vrnila obisk. Pozdravljamo plemenito tekmovanje belokranjske mladine pri kulturno prosvetnem udejstvovanju in želimo, da bi nadaljevali z začetim delom za kulturno prosvetni podvig drage Bele krajine.

—c.

Dan zdravstva v Dol. Toplicah

Sedmega aprila je bil dan zdravstva. Za ta dan je novomeški okraj organiziral po vseh večjih krajih zdravstvena predavanja o zaščiti matere in otroka. Tudi v Dol. Toplicah je bilo predavanje, na katerem je govoril zdravnik dr. Hočevar. Po predavanju je tov. zdravnik odgovarjal na razna vprašanja materam in dajal potrebna navodila. Vsi navzoči so bili zelo zadovoljni; izrazili so željo, da bi bila slična predavanja še večkrat. To bi bilo tudi potrebno, ker si marsikatera mati v mnogih primerih ne ve in ne zna pomagati.

Gr.

Ljudska univerza v Dol. Toplicah skrbi tudi za okoliške vasi

Ljudska univerza v Dol. Toplicah, ki že od leta 1945 dalje prireja v jesenskem in zimskem času poljudna predavanja, je pričela predavati tudi v okoliških vaseh. Prvi predavanji sta bili v Podturnu; udeležilo se jih je lepo število mladincev in mladink. Naslova predavanja sta bila »Nastanek življenja na zemlji« in »Listje rastline — velika kemična tovarna«. Poslušalci so z zanimanjem sledili predavanjem, na kraju pa so želeli, da bi se o predavanjih na posebnem sestanku še posebej pomenili o podrobnostih vsega povedanega. Predavatelj jim je to radevalje obljubil.

Slična predavanja bo ljudska univerza priredila tudi v drugih vaseh.

Gr.

Janez Vitkovič:

Iz upornih dni belokranjskega ljudstva

(Nadaljevanje)

Poleg velikega pionirskega dela prve partizanske edinice se je ta skupina začela tudi boriti proti okupatorju. Njena prva akcija je bil napad na italijansko patrolo na cesti Griblje—Crnomelj. Akcija je bila izvršena s štirimi tovariši pod vodstvom Fabjana Alojza. Pri napadu sta bila ubita dva Italijana in trije teško ranjeni, med tem ko ni bilo pri partizanih nič izgub. Tako so bile znane belokranjske breze in stelnjiki priče bojev prvih upornikov, katere so tudi skrile v svoje okrilje. To je bilo 7. 9. 1941. ki je najpomembnejši dan upora v Beli krajini. V tistih dneh je italijanski okupator s farovško reakcijo pripravil slaven prihod komisarja za Ljubljansko pokrajino Graziolija, kateremu naj bi ljudstvo izkazalo svojo veliko vdanost. Toda Belokranjci so mislili drugače; prihod Graziolija so počastili s pogrebom njegovih najzvestejših črnosrajčnikov. Okupator se je razbesnel. Prišel je z velikim terorjem. Iz okolice Adlešič in Crnomlja je zaprl nad 150 ljudi, s katerimi je napobil vse črnemeljske in novomeške zapore. Po tej akciji se je pričel pojavljati okupator samo v večjih skupinah s čeladami na glavi. Prišel je pobijati najbolj zavedne ljudi.

ZRTVE

Kot prva žrtev je padel najbolj priljubljen kmečki voditelj Spehar France iz Goriče, katerega je okupator v novembru 1941

brez sodbe ubil skupno z Mukavecem iz Hribe ob cesti v Razvajah pri Sinjem vrhu. S tem zverinstvom je hotel okupator zastrašiti belokranjsko ljudstvo. Kljub nezagledanemu terorju pa se je upor širil; iz vseh delov Bele krajine so se zbirali partizani v močno četo, ki je že 1941. leta postala strah in trepet okupatorja. Ta četa pa je v težki in neenaki borbi, ko je pohitela na pomoč preganjanim Slovincem pri Krškem, dne 2. novembra 1941 imela težke izgube na Lazah, kjer je večina borcev padla v neenaki borbi z mnogo močnejšim sovražnikom. Padel je njen komandant Fabjan Alojz in 16 najidealnejših borcev za svobodo. To je bila najtežja doba osvobodilnega pokreta v njegovem začetku. Ob tej priliki sta bila ujeta znana komunisti Mihelčič Jože in Simec Milan. Mihelčič Jože je bil zverinski mučen v ljubljanskih zaporih, nato obsojen na smrt in ustreljen kot prvi obsojenec v Sloveniji. Simec Milan pa je bil obsojen na dosmrtno ječo.

Po katastrofi na Lazah so se preživeli partizani borili z velikimi težavami, kajti okupator je strašno trpinčil prebivalstvo. Poleg tega je zapadel nenavadno visok sneg, ki je zavrnil odhod novih borcev v partizane. Tako je stopil ves pokret v globoko ilegalo.

V decembru 1941 je CK KPS poslal v Belo krajino Novaka Ivana-Očka, ki je prevzel nadaljnje vodstvo osvobodilnega gibanja ter pri Dvojnovočevi družini v Kanizarici dobil vsa oporo. Tam je bil tudi center uporniške

dejavnosti. V spomladu 1942 je v Beli krajini že mrgolelo organizacij OF. Okupator je postajal silovito živčen, kar se je izražalo v raznih ukrepih proti prebivalstvu. Delovanje OF je postajalo vedno bolj javno. Belokranjci so pričeli odhajati trumoma v partizane ter so že v zgodnji pomladi skupno z novomeškimi borci organizirali partizanski odred. Za hitrejši razvoj partizanstva v Beli krajini je bilo pomembno, da so se odselili »kočevarji« ter zapustili partizanom ugodna tla tako iz teritorialnih in političnih ozirov.

NAPAD NA STARI TRG

Dne 1. junija 1942 so belokranjski partizani skupno s kočevskimi napadli italijansko posadko v Starem trgu ob Kolpi. Dan prej so se zbrali v Knežji lipi, odkoder jih je približno 180 krenilo v zgodnjih urah skozi Predgrad, kjer so zasedli najbližje obronke. Starega trga, katerega so napadli v prvem jutranjem svitu. V tej borbi je padlo mnogo Italijanov. Junak dneva borbe v Starem trgu je bil brez dvoma Poropatčič Jože iz Zunič, ki je sam zavzel najbolj nedostopen italijanski bunker. Dan je bil za Italijane grozen, saj jih je ob tej priliki padlo in živih zgorelo 32 vseh žrtev pa so imeli 66. Iz gorečih hiš je odmevala borbena pesem in harmonika; vsak partizan je hotel dobiti kakšnega črnosrajčnika na svojo muho. Tik pred popolno zmago pa je Italijanom prišla od treh strani pomoč. V borbi in pri umiku sta padla dva partizana in en civilist; naslednji dan so bili slavnostno pokopani na Vidmu. V tej borbi sta sodelovali tudi dve partizanki, kar je vzbudilo posebno navdušenje med borci. Veliko in prijet-

no presenečenje je bilo tudi, ker so prihleti na pomoč hrvaški partizani preko Kolpe. Tako se je v tej borbi prvič manifestirala borbena enotnost kljub temu, da ni obstajala med obema skupinama prej nobena veza. Po končani borbi se je pričelo pravo veselje partizanov in civilnega prebivalstva okoliških vasi, zlasti Vimo! in Cexplje, kjer so kmetje od velikega navdušenja težko obložili mize z najboljšimi dobrinami.

Velik pomen te akcije se je pokazal na vojaškem in političnem polju. Okupator je postal poln smrtnega strahu; začel se je po srednjeveško utrjevati. Partizanstvo je naraslo. Iz čet so kar čez noč nastajali bataljoni. Osvobodilno gibanje je med prebivalstvom dobilo široko množično oporo. Kmetje so se udeleževali pomoči diverzantskih akcij, rušenja komunikacij ter drugih akcij. čez dan pa so delali na svojih poljih. Vse prehodne poti v Belo krajino so bile temeljito razrušene in neprehodne. Nastalo je osvobodeno ozemlje. Odbori OF so postali prve korenine ljudske oblasti. Opravljali so gospodarsko pomembne in politične posle.

Pomembno zmago so izbojevali v poletju 1942 partizani v Rožnem dolu in v Hrastu. Tako je vidoma raslo osvobodilno gibanje do tako zvane Roške ofenzive. Ta se je z vsemi grozotami zaključila v Beli krajini, kamor je prihrumelo 10.000 zločincev. Besni nad neuspehom borb s partizani, so se izdivjali nad golorokim civilnim prebivalstvom ter pod izgovorom »Tutti partigiani« pobijali, požigali, ropali in odvajali v internacijo belokranjsko ljudstvo.

KRATKO VESELJE VESELICEVIH FANTOV...

Brata Jože in Janko Veselič iz Zuničev sta vlomila v slabo zaprt trgovino kmetijske zadruge na **Preloki**. Prilastila sta si raznega blaga kot n. pr. živil, tekstila, čevljev, konzerv, saharina in podobnega v skupni vrednosti preko 100.000 dinarjev. Blago sta znesla v gozd. V trenutku, ko sta ga lepo urejevala (najbrž po grupah), so ju zalotili organi ljudske milice. Blago je dobila KZ nazaj, Veseličeva fanta pa bosta pred sodiščem gotovo dobila primerno odškodnino za trud pri odkrivanju slabega zapiranja trgovine.

Navadno molzemo samo mleko. **Moravec Ivanka**, ulužbenka mlekarne v **Metliki**, pa je molzla denar — mleka za lastno uporabo. Kar 43.000 dinarjev je namolzla v kratkem času od že pomolženega mleka in v škodo kmetijske zadruge v **Metliki**. Zelo je zamerila, ko so ji to molžo preprečili; bila je globoko užaljena. Kljub temu jo je sodišče obsodilo na eno leto dvzema prostosti.

Pravo tovarništvo sta si izkazovala **Potočnik Jože in Ivec Jože iz KLO Stranska vas**. Drug drugemu sta pomagala pri črnih zakolih in prodaji mesa. V taki medsebojni tovariški pomoči sta na črno zaklala kar 5 goved. Sodišče bo pri odmeri kazni verjetno upoštevalo, da dva složna brata kot sta Potočnik in Ivec lahko preneseta precej večje breme kot bi ga eden sam.

Da je kuhan krompir za delovnega človeka prav tako dober kot svinjska mast, je mislila **Cvitkovič Magdalena iz Tribuč**. Zato je med 8 kg masti, ki jo je oddala, namešala kar 75% krompirja. Šest mesecev od vzema prostosti s prisljnim delom, pogojno na eno leto in 8000 dinarjev denarne kazni jo bo verjetno prepričalo, da kuhan krompir in mast pri oddaji ne gresta skupaj.

17 TISOČAKOV ZA PRIJAZNO USLUGO

Skril Vinko, uslužbenec podjetja za popravilo tehtnic iz Celja, je kot strokovnjak prišel lani popravljat tehtnice v tovarno »Belsada«. Pa so ga naprosili iz mestnega podjetja »Mesarija« v Črnomlju, da bi se njihove tehtnice malo popravil. In je prijazni možakar res popravil iz prijaznosti kar tako mimogrede po službenem času pet tehtnic. Predložil je račun za popravilo, seveda tudi »prijazna«: 17.000 din (ali kot so ugotovili: za dobro uro dela pri eni tehtnici 3 in pol tisočake...). Presenečeni nad tako prijaznim računom, na podjetju tega niso hoteli priznati, na MLO pa tudi ne. Podjetni možakar se je zato obrnil na Urad za cene pri OLO, kjer je pri uslužbencu urada Maceletu Janezu našel polno razumevanje v obliki potrdila, da so cene v računu »primerne«.

Z izplačanimi 17 tisočaki v žepu se je Skrijl poslovil od prijazne Bele krajine s prijatnimi spomini, v kolikor mu teh ne bo kalilo zanimanje javnega tožilstva za njegovo izredno uslužnost.

GRADBENA DEJAVNOST SE SIRI PROTI SKOCJANU

Sprva se je pojavila gradbena dejavnost samo v mestu in bližnji okolici, potem pa se je podala tudi na deželo. S krepkimi koraki je začela stopati zlasti ob cesti proti Skocjanu. Sicer se zaenkrat pojavlja le v privatnem sektorju, menda pa bo zašla tudi v zadrudni in državni sektor. V Skocjanu bi jo predvsem potrebovali v teh dveh sektorjih.

Na sredi vasi so že dolgo izkopani neki jarki, za katere trdijo vaščani, da so temelji za zadrudni dom. Precej je tudi opeke, lesa in drugega gradiva. Kredit in načrt za zadrudni dom čakata, da bi ju uresničili.

Pa je tudi šola potrebna v Skocjanu. Ne morda zavoljo bahaštva, pač pa iz nujne potrebe, kajti stavba, ki sedaj služi za šolo, se bo vsak čas podrla. Pa glej šmenta! Tu si pa stvari med zadrudnim in državnim sek-

torjem močno nasprotujejo. Verjetno zaradi tega ne pride do graditve niti zadrudnega doma niti šole. Dočim je za gradnjo zadrudnega doma vse na razpolago in manjka samo še potrebna volja do dela, pa za gradnjo šole vsega manjka — razen dobre volje za delo, katere je baje v Skocjanu za to gradnjo skoraj preveč. Tako so vsaj ugotovili že večkrat na sestankih in kaže, da bo kar držalo.

Kako spremeniti ta nasprotja v medsebojno tekmovanje v gradnji obeh stavb, o tem naj bi razpravljali na masovnih sestankih v Skocjanu. Morda bi lahko posnemali privatno gradbeno iznajdljivost.

ENIM DVE ŽIVILSKI NAKAZNICI, DRUGIM PA...

Jordan Ivica, Makuc Fani, Mihovar Tereziya, Janežič Antonija, Primc Franc, Butara Karol in Hodnik Franc, vsi iz KLO Bela cerkev, obiskujejo gimnazijo v Novem mestu. Kot dijaki imajo vso oskrbo v dijaškem internatu v Smihelu. Kot za ostale prejema uprava internata tudi za nje živilske nakaznice. To pa njihovih staršev ni motilo, saj so že ves čas od jeseni prejeli za svoje otroke živilske nakaznice tudi na krajevnem ljudskem odboru Bela cerkev. Tako so v petih mesecih oškodovali naš prehrambni fond za 35 živilskih nakaznic. Seveda so na KLO zatrjevali, da morajo živilske nakaznice oddati v internat, čeprav tega niso storili. Zanimivo je pri tem, da je oče od Makucove član KLO in poverjenik za kmetijstvo, Jordan iz Drage pa je bivši trgovec in posestnik, ki spada pod obvezno oddajo.

Navedeni primer dokazuje, kako površno je poslovanje na nekaterih krajevnih ljudskih odborih, da ne opazijo tako grobih napak. Vsak, ki spada pod zajamčeno preskrbo, mora ob preselitvi v drug kraj prinesiti s seboj potrdilo ljudskega odbora, da je črtan iz seznama zajamčenih potrošnikov in šele na podlagi takega potrdila lahko prejme živilsko nakaznico v novem bivališču. Tako potrdilo je gotovo moral izdati za navedene dijake tudi KLO Bela cerkev, vendar pa so še naprej izdajali živilske nakaznice. Zadevo bo obravnavalo javno tožilstvo.

ZE VESTEO?

Kragulja so mislili ukaniti člani lovske družine iz **St. Petra** pri Novem mestu. Na odprtem polju so mu nastavili pod kotec kokoš, zraven pa past. Češ, ko bo v lakomnosti priletel, da vzame kokoš, se bo ujel v past. Pa je prišel kragulja kar po tleh, to je tak na dveh nogah brez peruti in rešil kokoš zopara, pravemu kragulju življenje, sebi pa preskrbel kokošjo pečenko.

...da v **Črnomlju** še vedno agitirajo za vpis drugega ljudskega posojila. To sklepamo po tem, ker je tak propagandni letak še vedno nalepljen na razglasni deski telovadnega društva na suhem mostu v Črnomlju.

...da je med najbolj sramežljivimi ljudmi gotovo **Adlešič Jure**, kovač brez obrtnega lista v Vrhovcih št. 14 pri **Adlešičih**. Menda se iz same sramežljivosti vedno skrije pred popisovalcem statističnega urada v Črnomlju. Iz istega vzroka se gotovo tudi ne odzove pismenemu vabilu OLO, v katerem ga vabijo, naj se pride vendar vsaj malo pokazati. Priporočamo, da pošljejo ponj ponoči zaprt voz v Črnomelj; statistični urad bo na ta način morda le prišel do potrebnih podatkov...

...da v **Črnomlju** leto dni ni bilo sob za mnoge potrebne ljudi, ki so v odgovornih službah, da pa je komisija (ki je seveda ni sestavil mestni stanovanjski referent) v enem dnevu odkrila kar 18 neizkoriščenih sob in eno družinsko stanovanje. Če prištevamo k odkritim sobam še tiste, ki so se v zadnjih letih »izpremenile« v kopalnice in shrambe (!), se bo številka 18 še občutno dvignila v korist onih, ki so že pred davnim časom vložili prošnje za dodelitev skromne sobice...

Čuvajmo gozdove pred požari!

Veliko škodo povzročijo gozdovom vsako leto požari. Zlasti je nevarnost gozdnih požarov ob železniški progi. Najboljši način za preprečitev gozdnega požara je pravilno čiščenje gozda. Poverjeništvu za gozdarstvo izdajo vsako leto vrsto navodil in tudi ukrepov za preprečitev gozdnih požarov, vendar vsa ta prizadevanja še nimajo potrebnega učinka in bo nujno potrebno segati po bolj ostrih ukrepih.

Komaj smo imeli lep spomladanski dan, že smo imeli tudi prvi gozdni požar, ki bi kmalu povzročil veliko škodo.

Dne 5. aprila dopoldne se je vnela trava ob železniški progi na Hribu pri Smihelu. Ogenj se je naglo razširil na gozd Mrvarja Ivana in Dragana Jožeta, Ogenj sta zapazila tovarišica Zupančičeva in tov. Staniša in začela takoj gasiti. Kor sta uvidela, da ognju ne bosta kos, sta poklicala v bližnji železniški čuvajnici uslužbenko JDZ tov. Volčičevo, naj po telefonu kliče na pomoč gasilce. Tega pa ta ni hotela storiti. Dobre štiri ure sta si Zupančičeva in Staniša prizadevala, da bi pogasila ogenj, vendar jima to spričo vetra ni uspelo. Šele popoldne je nekdo obvestil gasilce v Smihelu, kateri so se nemudoma odpravili na Hrib in v krat-

kem času pogasili nevarni požar. Kljub prizadevanju Zupančičeve in Stanišeta je pogorelo okrog 2,5 ha gozda. Če bi bili gasilci pravočasno obveščeni, bi gotovo preprečili škodo.

Kako razumejo nekateri svoje dolžnosti v takem primeru, je pokazal ob tej priliki Verbič Mirko, kovač iz Ragrač vasi. Ko so ga poklicali naj gre pomagat gasiti, je izjavil, da ga tudi 100 milijonov ne prisilijo, da bi šel. Morda bi se za take našlo še kakšno drugo sredstvo, da bi bolj razumeli, kaj je v takem primeru dolžnost vsakega državljanca.

Cez dva dni je gorelo znova ob progi iz Kandije v Birčno vas. Požarni pasovi ob tej progi še vedno niso narejeni, zato se je suhljad vnela, čim so padli nanjo goreči kosi premoga iz lokomotive. Požrtvovalni gasilci iz Smihela so tudi, tokrat požar omejili in preprečili ogromno škodo, ki bi nastala, če bi se ogenj razširil. Pri gašenju so jim pomagali tudi železničarji iz Novega mesta. Rešili so mlad smrekov gozd pred popolnim uničenjem. Ob poti nad požarnim mestom so stražili tudi najmlajši smihelski gasilci — pionirji, med katerimi se je posebno dobro izkazal Bruno Koprivnik.

Spekulatova pot je kratka

Kaj radi pozabijo nekateri vinogradniki na odločbo krajevnega ljudskega odbora o obvezni oddaji vina, če jo že več mesecev nosijo v žepu. Kdo bi mislil na take »malenkosti«... Zato morajo večkrat stopiti do takih pozabljivcev organi odkupnega podjetja in jih opomniti na izpolnitev obveznosti. Pa so ti večših ti odkupni organi neučakani. Kar takoj je treba izpolniti obveznost, seveda, da se spet ne pozabi. Da pa se pri taki »naglici« lahko komu kaj neljubega dogodi, naj pove naslednji primer:

V zbiralnico vina v Skocjanu so vozili vino »pozabljivca«. Precej jih je bilo in vsak je hotel vino čimprej oddati. Prevzemalec je imel z merjenjem vina polne roke dela. Toliko sort, barv in okusov vina že zlepa ni imel pred seboj. Vinometer je delal brezhibno cel dan, proti večeru pa se je menda naveličal in se uprl. Ni in ni hotel ugotoviti, koliko maliganov ima vino posestnika Jeriča Jožeta. Kljub vsemu zatrjevanju Jeriča, da je pripeljal svoje najboljšo vino, je trmasti vinometer pokazal v tem »najboljšem« vinu posestnika Jeriča komaj 4 maligane. In glej čudo, prevzemalec je bolj verjel vinometru kot zagotavljanju gospodarja: in tako »dobrega« vina ni hotel sprejeti. Hočeš nočeš, Jerič je moral odpeljati »najboljše vino« domov za lastno uporabo, na zbiralnico pa je drugi dan pripeljal vino v katerem je vinometer pokazal 8,50% alkohola.

Priporočljivo je, da kljub »naglici« pri oddaji vina vinogradniki pazijo, da jim dež ne pada naravnost v sod, kadar točijo vino za oddajo, ker s tem samo brez potrebe trajajo čas s prevažanjem vina sem in tja. P. H.

ZADRUGA NAJ NABAVLJA VEČ TAKEGA BLAGA, PO KATEREM POVPRASUJEJO ZADRUŽNIKI

Občni zbor kmetijske zadruge v Dol. Toplicah je bil preteklo nedeljo. Zboru je poročal predsednik upravnega odbora, ki je podal točno sliko lanskega poslovanja. Seznanil je člane tudi z novim načinom trgovanja, po katerem bo zadruga lahko sama naročala blago, ki ga bo rabila. Navzoči so bili zadovoljni s poročili predsednika, ki je govoril tudi o razširitvi doseganjih pravic upravnega odbora. Doslej je marsikateri član zadruge bil prisiljen kupovati blago v Novem mestu, ker ga v domači zadrugi ni mogel dobiti. — Tajnik je poročal, da ima zadruga 40.000 din primanjkljaja, ki pa je k rit s terjatvami, ki jih ima zadruga do dolžnikov. Nadzorni odbor je poročal, da je bilo poslovanje v redu, nakar je bil stari odbor razrešen.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni Stane Strniša, Franc Dečman, Peter Henigman, Vincenc Povše iz Toplice, Jože Kobe iz Dol. Sušice, Franc Zupančič iz Šelišč in Franc Gril iz Bušincea.

Ker sta bili razpuščeni KZ v Poljanah in v Podhosti, blago pa je prišlo iz teh dveh trgovin v topliško zadrugo, si bodo člani bivših KZ naknadno izvolili zastopnike v upravni odbor. — V nadzornem odboru so novi člani Franc Sobar, predsednik KLO, Oskar Klemenčič in Lojze Poljanšek. Za delegata v okrajno poslovno zvezo je bil izvoljen Stane Strniša.

FIZKULTURA ŠPORT ŠAH

DOLENJSKA PLANINSKA STAFETA NA CAST PRAZNIKA OF

V nedeljo zjutraj je krenila na pot štafeta novomeških planincev, ki nosi pozdrave dolenskih ljubiteljev gora III. kongresu OF Slovenije. S Trdinovega vrha se je spustila proti Tovarni in Podgrađu, od tam na Uršna sela, kjer jo je prevzela druga skupina članov PD Novo mesto. Ta je nadaljevala pot čez Poljane na Podstenice, kjer so štafeto palico prevzeli člani PD Železnice iz Ljubljane. Stafeta palica bo šla čez Rog na Kočevje in skozi Sodražico na Notranjsko proti bohinjским goram na Triglav. Stafetno palico, ki predstavlja lep rezbarski izdelek, je naredil tovariš Slavko Hotko, upravnik podjetja »Jelka« v Žužemberku.

NOVOMESCANI NA REPUBLISKEM PRVENSTVU V KROSU

V nedeljo 8. aprila je bilo v Litiji prvenstvo republike v krosu. Tekmovalo je 156 tekačev iz 16 društev. Sodelovala so tudi majhna podzelska društva, kar predstavlja posebno razveseljivo dejstvo, da se fizikultura širi. Nastopila je tudi novomeška atletska ekipa s 6 tekmovalci. Zal so nekateri dobri tekači ostali doma zaradi bolezni (Lenart). Proge so tekle tik ob Savi, bile so naporene, pa tudi nevarne. Vsako prerivanje ali slabo ravnotežje bi tekmovalca spravilo lahko v mrzlo Savo.

Uspehi:

Člani 3000 m: 1. Kranjc Emil 11:37 (Odred). Za Krko ni nastopil nihče.

Člani 7000 m: 25 tekmovalcev. 1. Petek Vid (Odred) 23:04. Za Krko je nastopil Jože Glonar in zasedel v hudi konkurenci 14. mesto.

Mladinke 800 m: (15 tekmovalk) 1. Kolkolj Francka (Litija) 2:05. Za Novo mesto so nastopile 3 mladinke. Lep uspeh je do-

člani so naročili upravnemu odboru, da čimprej poskrbi za okrepitev trgovine, da nabavi čimveč blaga, po katerem povprašujejo zadrudniki in da ustanovi živinorejski odsek, ki bo dobil košnjo v kočevskih hribih.

G. D.

SENO BI RADI, KOSENIC PA NE VIDIJO...

Pred kratkim smo pisali o državnem posestvu Planina nad Semičem. Reklamo smo, da imamo vse pogoje za širok razmah živinoreje. Pereče je vprašanje preskrbe z vodo, ki nam je za lani stalno primanjkovalo. Shrambe za vodo odnosno cevi niso bile v redu in se je ogromno dragocene tekočine razgubilo v zemljo. Letos bomo shrambe popravili in bo vode dovolj. Živino bomo pasli v Toplicah. Lahini in v Sredgori.

Naše parcele so ponekod pomešane s parcelami zasebnih okoliških kmetov. S temi ljudmi se še nismo mogli zediniti zaradi potrebne zamenjave nekaterih travnikov. Nekateri nečejo razumeti niti svojih potreb, niti potreb našega posestva; so tudi taki med njimi, ki bi bili voljni zamenjati košenice in tako, da bi dobili mnogo večje in boljše površine.

Posestvo mnogim kmetom že več let pomaga v marsikaterem oziru. Nekateri celo mislijo, da jim je enostavno dolžno pomagati. Ze prihajajo prositi za košnjo sena, niso pa pripravljeni storiti nobene protiusluge posestvu. Pod pogojem, da bi očistili košenice, je posestvo ponudilo košnjo več sosedom — vendar pa se za to delo doslej nihče ni zanimal.

Manjka nam delovne sile. Zaposlene imamo ljudje iz sosednje republike, v bližnjih vaseh pa opazujemo domačine, ki niso dovolj zaposleni. Ali mislijo res samo životariti? J. F.

Rojstva, poroke in smrti v Beli krajini

V mesecu marcu se je v črnomeljskem okraju rodilo 47 otrok, od tega 26 dečkov in 21 deklic. Umrlo je skupno 63 oseb. Med umrli so v pretežni večini stari ljudje od 60 do 90 let. Posledica hude gripe, ki je precej razsajala po Beli krajini.

Poročila se je v celem mesecu 9 parov in sicer:

Cešnik Stanislav, šofer in Firnat Martina, gospodinjstva pomočnica, oba iz Črnomlja; Horvat Janez, nameščeneec in Grdešič Marija, delavka, oba iz Doblič pri Črnomlju; Vasič Zivojin, oficir JA in Jerman Marija, posestnikova hči iz Loke pri Črnomlju; Strniša Jožef, oficir JA doma iz Dol. Toplice in Bohte Terezija, uslužbenka iz Loke pri Črnomlju; Lubej Janez, vet. bolničar iz Celja in Gantar Zorislava, nameščena iz Golobinjeka pri Rožnem dolu; Skedelj Rudolf, posestnik in Judnič Angela, posestnikova hči, oba iz Kopa pri Semiču; Težak Janez, posestnik in Golobič Alojzija, posestnica, oba iz Suhorja pri Metliki; Valjavec Valentin, mizar in Mihelič Marija, posestnikova hči, oba iz Suhorja pri Metliki; Vidnjevič Nikola, posestnikov sin iz Paunovič in Drakulič Marija iz Bojancev.

Obilo sreče!

segla Jenté Anica, ki je zasedla 3. mesto in se tako kvalificirala na državno prvenstvo, ki je bilo 15. 4. v Zagrebu. 7. oz. 12. mesto sta zasedli Zamida Marta in Sinkovec Stefka.

Mladinci 1500 m: (35 tekmovalcev) 1. Belšak Niko (Odred). Za Krko sta nastopila Slavko Dokl in Alojz Petre. Zasedla sta 4. oz. 19. mesto.

V skupnem uspehu je moštvo Krke zasedlo 6. mesto.

S. Dokl

NOGOMETASI - PIONIRJI SO ZMAGALI V SEVNICI

8. aprila je pionirsko moštvo Novega mesta premagalo v Sevnici tamkajšnje pionirje z rezultatom 5:2 (2:2). Ker so v vrstah domačinov igrali tudi mladinci, je uspeh naših pionirjev treba tembolj pozdraviti.

MALI OGLASI

Prekleto krsta. Podpisani Mrak Milan iz Trebnjega preklecujem krst svoje hčerke Lidije, ki je bil opravljen dne 7. aprila 1951 v župnem uradu v Trebnjem.

Krst je bil opravljen brez moje vednosti in v času, ko nisva bila doma niti jaz niti moja žena, kakor tudi na podlagi ponarejenega potrdila, kakor da bi bil jaz krst dovolil. Potrdilo je bilo predloženo pred krstom pristojnemu župniku Oblaku.

Ker je prvi otrok krščen kot nezakonjet, kar pa je nerazumno (saj sem poročen od januarja 1951, sicer pa tako, da župnik ni bil treba tega beležiti), drugič brez moje vednosti in na podlagi ponarejenosti, tretjič pa niti in na podlagi spolnih razprav, krst v popolnem razprijavljam.

Milan Mrak

KINO NOVO MESTO obvešča vse obiskovalce, da vstop v dvorano med predvajavanjem tednika ali filma ni dovoljen. Za vstop je določen čas četrte ure pred pričetkom predstave, za zamudnike pa posledek med tednikom in začetkom filma. Otroci do 5. leta starosti, tudi v spremstvu staršev ni dovoljeno jemati h kino-predstavami!